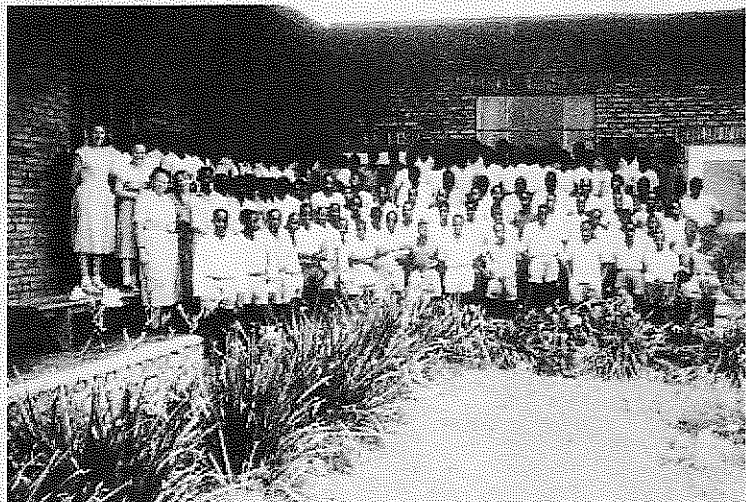
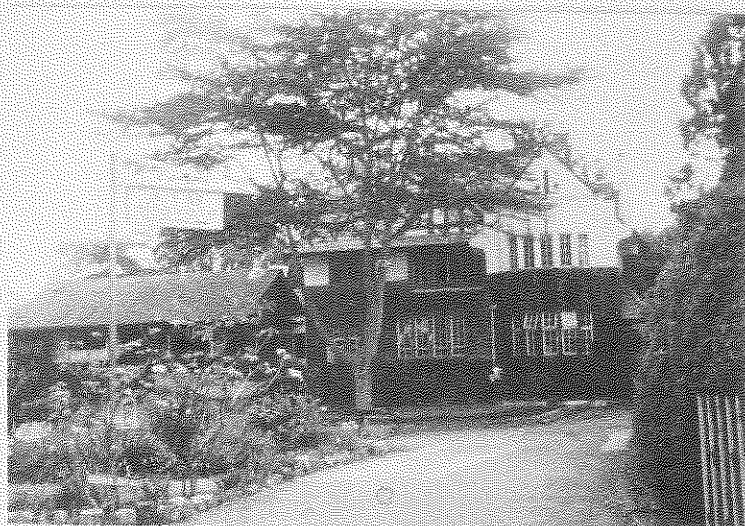

De School in Aungba

Guesthouse Mayfield in Nairobi

**TROPENJAREN VAN
JOOP EN MIEKE SCHOTANUS**

TOEVOEGING

Staf van het Bijbel Club Kamp in Oudemirdum
met de familie Breimer

Huisje in Uganda

Met verlof naar Nederland in 1962

In het boekje van "De tropenjaren van Joop en Mieke Schotanus" wordt heel summier weergegeven dat we in 1964 weer opnieuw naar Afrika zouden vertrekken, maar niet terug konden keren naar Kongo vanwege de rebellenbeweging die was uitgebroken. Bij nader inzien hebben we behoefte enige uitbreiding te geven aan ons tropenverhaal. De eerste drie jaar van onze zendingsdienst in Kongo was gepaard gegaan met een paar evacuaties, met achterlating van onze overigens karige bezittingen, waardoor we of in Uganda of in Kenia terecht kwamen. Vanwege deze evacuaties mogen we een paar van onze aldaar geboren kinderen niet als inboorlingen van Kongo, maar als van Uganda beschouwen. Van Uganda konden we in 1960 een telegram versturen dat er een Sjirk Jaap was geboren en in 1962 opnieuw vanwege ons eerste dochtertje Catharina Jeannette. (Het telegram van Sjirk Jaap had geleid tot enige hilariteit omdat het verminkt was overgekomen, omdat de J verdwenen was.)

We konden door deze geboortes weer een paar leuke buitenlandse geboortebewijzen toevoegen aan die ene van Jan David als inboorling van Brussel in 1958 en aan die van Tjalling Daniel (de oudste) in Bussum in 1957.

In de verloftijd in Doesburg, waar ik leraar Frans aan de Mulo was, werden we verblijd met Hans Roel (onze vijfde). Met dat hele stel stonden we zeer verlangend klaar om naar Kongo terug te keren, waar we wel veel narigheid, maar ook veel moois hadden meegemaakt. Enerzijds vijandschap van politiek beïnvloede mensen en anderzijds overvloedige hartelijkheid en steun van toegewijde christenen van de zendingspost en van velen uit de verre omgeving daarvan.

Naast het toezicht op de school met ongeveer 800 leerlingen van de zendingspost in Aru had ik toezicht gehad op een dertigtal rimboeschooltjes en geprobeerd hen op een niveau te brengen, waardoor ze erkenning en eventueel regeringssubsidie zouden kunnen krijgen. Met die ervaring bij het lager onderwijs heb ik voor ons eerste verlof naar Nederland ook nog een jaar les mogen geven aan een opleidingsschool voor onderwijzers (Ecole de Moniteurs) te Aungba. Al met al waren het drie zeer intensieve tropenjaren geweest. Het plan was om één jaar met verlof te gaan.

Ons gemeubileerd huis in Aungba lieten we achter voor onze vervanger, die na de evacuatie in 1960 weer terug zou komen uit Amerika. Ook ons Volkswagenbusje was achtergebleven ter beschikking van de zendingspost.

Wij kwamen terug in Nederland waar geen verlof-fonds was opgebouwd, zodat ik op de snelste manier moest solliciteren naar een lerarenbaan. Ze wilden in Doesburg me wel als leraar hebben en voor een huis zorgen, op voorwaarde dat ik in ieder geval voor twee jaar zou blijven. Het huis in Doesburg zou pas beschikbaar komen per 1 oktober en zodoende kwamen we met ons gezin eerst nog een maand in een Pension in Rheden, van waaruit ik de eerste maand van lesgeven heen en weer zou moeten reizen. We zagen in onze urgente situatie geen andere oplossing dan in dit alles te berusten en in september 1964 zijn die twee jaar van deze tijdelijke betrekking dan dus ten einde. Tijdelijk betekende, dat er geen pensioenpremie voor ons werd ingehouden, maar ja, dat gebeurde in die tijd ook niet voor ons op het zendingsveld. Als zoiets ter sprake kwam zei men gekscherend: We hebben geen pensioenregeling, maar alleen maar een begraafplaatsje achter de zendingspost.

Het vooruitzicht en de voorbereidingen

We waren dus na Doesburg bestemd om opnieuw naar Aungba te gaan voor het lesgeven aan de eerder genoemde onderwijzersopleiding. De directeur Carl Becker jr (zoon van de bekende melaatsendokter uit Oicha) had al laten weten dat hij op onze komst rekende en mij al weer heel wat lessen toegedacht. Een belangrijk onderdeel van mijn pedagogische en onderwijskundige taak was het begeleiden van het onderwijzen in de praktijk, zoals van vóór ons verlof. Dan ging ik met mijn studenten één dag in de week naar de rimboe-schooltjes om daar te laten zien dat onderwijzen meer is dan het al maar opdreunen van e.e.a. De lessen op de school waren in het Frans en de praktijklessen op de buitenposten in het Bangala.

Mieke zou vooral betrokken zijn bij haar eigen gezinnetje en eventueel nog hier en daar wat tijd vinden voor hand en spandiensten voor werk met vrouwen en kinderen. Tjalling Daniël (onze oudste), die net in augustus aan z'n eerst klas lagere school in Doesburg was begonnen zou in Rethy op de het internaat van de school voor zendelingenkinderen z'n plekje gaan vinden.

Begin augustus 1964 bestelden we bij "Ven D" in Arnhem een paar hutkoffers om via Matadi zo spoedig mogelijk naar Oost Kongo verzonden te kunnen worden. De koffers werden net voordat ik nog mee zou helpen in een jeugdkamp in Gaasterland (van de Bijbel Club Beweging) afgeleverd. Doordat men vergeten was de sleuteltjes erbij te doen liep alles vertraging op en zou ik samen met Mieke pas aan het klaarmaken van de koffers kunnen beginnen bij terugkomst uit het kamp. In eerste instantie was dat voor ons wel een beetje balen, maar achteraf zal blijken, dat we voor deze vertraging de Here dankbaar konden zijn.

In de verloftijd hadden we wat zendingssamenkomsten gehad om gebedsbetrokkenheid van gelovigen te versterken, terwijl we daarbij van de Heer wilden verwachten dat hier ook financiële steun uit voort zou kunnen komen. In de Doesburg-periode waren we lid van de Baptistengemeente in Arnhem. De voorganger en enkele broeders in de Raad zijn ons in geestelijk en praktisch opzicht tot steun geweest. Zuster Blok uit Dieren kwam zo nu en dan op zondagmorgen om op de kleintjes passen, zodat Mieke ook mee kon naar de dienst in Arnhem. Er was in die dagen nog geen crèche.

Er waren enkele leden van de gemeente in Arnhem, die ons ondersteunden, maar omdat we niet door een baptistenzending uitgezonden waren, stond de gemeente er niet als geheel achter (de relatie was wel zodanig dat ik zondagsavonds vaak betrokken werd bij het voorgaan op hun evangelisatiepost in Doetinchem.) Wel mocht het kerkgebouw gebruikt worden voor de uitzending, maar er zou voor dat gebruik wel een kleine vergoeding aan de Africa Inland Mission gevraagd worden. Tegenwoordig is zoiets toch wel een beetje ondenkbaar. Gelukkig zijn de ontwikkelingen ook bij vele baptistengemeenten in relatie tot Evangelische Zendingen vaak heel wat intensiever geworden. Er zijn nu zelfs gemeenten die hun begroting proberen sluitend te maken via giro en bankinkomsten om zodoende zondags meer ruimte te hebben om uitsluitend via één enkele collecte in de dienst vaak allerlei soorten evangelisch werk en evangelische werkers, ook van buiten het baptistencircuit te kunnen ondersteunen.

Slecht nieuws

We stonden dus op het punt om opnieuw naar Kongo uitgezonden te worden, maar er kwam een kink in de kabel. We konden dankbaar zijn voor het oponthoud met de sleutels. In de week dat ik in het jeugdkamp in Gaasterland was, werden de sleuteltjes voor de hutkoffers gebracht, maar kregen we zowat tegelijkertijd een telegrafisch bericht waardoor onze Kongo-plannen vast liepen.

We hadden al zoveel meegemaakt in Kongo dat we ons wel enigszins een voorstelling konden maken van wat er gaande was. We dachten dat de grootste spanningen o.a. ontstaan tussen Tsombe en Loemoemba aanhangers onder controle waren en dat we weer terug zouden kunnen gaan om onze schoolarbeid voor de opleiding van onderwijzers en evangelisten voort te zetten. De berichten van Carl Becker waren tot nu toe positief geweest over de mogelijkheid van terugkeer. Maar plotseling wordt de toestand weer hachelijk. Ze hadden via hun "lokale radiozenders en -ontvangers" berichten opgevangen, dat een rebellenbeweging het Kongolese regeringsleger uit Stanleyville (nu Kisangani) had verdreven.

Op een zendingsconferentie in Kinshasa (het toenmalige Leopoldville), waar ook mensen uit onze regio waren geweest, was een verhaal verteld over een Kongolees, Pierre Mulele, die was teruggekomen na een verblijf in China. Daar had hij een hersenspoelende training ondergaan om christenen te haten. De chinezen instrueerden hem hoe hij Antoine Gizenge zou kunnen helpen om de toenmalige Kongolese regering omver te werpen. Met die instructies en met die bedoelingen was hij in 1963 teruggekomen in Kongo. In China had hij ontdekt dat 17 jaar daarvoor de communistische revolutie daar begonnen was met het verjagen en doden van de zendingen en toegewijde christenen. Door die chinese invloed ontstond de rebellenbeweging. We konden vanwege onze eigen eerdere ervaringen ons heel goed een voorstelling maken van de spanningen en dreigingen die de zendingen weer moesten doorstaan. Het betekende dat de generator in werking moest worden gesteld om stroom te hebben voor de radiocontacten met elkaar. Hoe om elkaar te bereiken, door de ether de oproepcodes zouden klinken. "Nine QX-two-ten, calling Nine QX-two-four" Are you there? "Roger!" "Go for a pick-nick to the neighbours"(dat hield in, vlucht naar Uganda)

"Tell Joop and Mieke by telegram not to come" "Over and out!" Zo moet het ongeveer gegaan zijn over de radiozenders om het bericht van de Field Council aan Carl Becker jr over te brengen.

Ondertussen had de spanning een hoogtepunt bereikt. De gedrogeerde rebellen ontzagen niets en niemand en beschouwden zichzelf als onaantastbaar. Vanuit Stanleyville (nu Kisangani), waar ze al op 6 augustus het Kongolese leger hadden verdreven, trokken ze moordend, rovend en verkrachtend naar het noorden en oosten. Op naar het gebied waar wij naar toe zouden gaan. De daar nog aanwezige werkers werden door hun respectievelijke regering gesommeerd zo vlug mogelijk te vertrekken. Carl Becker kwam met z'n gezin en collega's uit Aungba veilig in Uganda aan. Het eerste wat hij op die 23 ste augustus in 1964 deed vanuit Arua (Uganda) was een telegram naar ons in Doesburg sturen met de woorden "DO NOT COME". Gelukkig hadden we onze hutkoffers een week daarvoor niet kunnen verzenden. We waren bedroefd over de situatie in Kongo en ook ten eerste onzeker over de verdere ontwikkelingen voor onszelf.

De gecompliceerde gevolgen

De bedoeling was geweest dat wij begin oktober zouden vertrekken naar Afrika. Mijn vervanger voor de Mulo in Doesburg zou per 1 oktober beginnen en dan ook ons huis betrekken. Daar kon niets meer aan veranderd worden. Wij hadden bij een eerdere evacuatie een half jaar in Litein in Kenia gewerkt en van daaruit o.a. les gegeven aan het Teacher's College in Kericho.

Er stonden ons twee mogelijkheden te wachten. Of in Nederland blijven en ergens anders solliciteren naar een leraren-betrekking of aan de Africa Inland Mission in Londen vragen of we bij hen opnieuw een taak in Kenia zouden kunnen vinden. Dat zou een overschakeling van Frans en Bangala naar Engels en Swahili worden. (aan Swahili zijn we niet toegekomen)

De taal zou geen probleem zijn. Op de Bijbelschool in Frankrijk had ik het eerste jaar de engelse afdeling gevolgd en toen nog twee jaar de franse afdeling. Bovendien was de omgangstaal met medezendingen altijd in het Engels geweest.

De AIM in London besloot om ons naar Kenia te laten komen. Ook al vanwege eerdere ervaringen daar. Toch moest er nog wel e.e.a. op korte termijn geregeld worden. Waar zouden we onze nieuwe

wachttijd kunnen overbruggen, nadat we ons huis in Doesburg moesten verlaten en het vertrek naar Kenia nog niet helemaal in kunnen en kruiken was?

Het enthousiasme om naar Kenia te gaan lag meer bij ons dan bij een hollands comité dat de belangen voor een zendingswerkster in Tanzania behartigde en daarnaast ook wel doorgeefluik voor de AIM in Londen wilde zijn. Misschien was alles daarmee ook wel een beetje gezegd, want toen de AIM later een eigen vertegenwoordiging in Nederland had, liepen de zaken wat directer en gestroomlijnder en werden meer nieuwe zendingswerkers uitgezonden onder AIM

De vraag was of dat comité bereid was om na 30 september al te beginnen met ons in Nederland te ondersteunen? Wij hadden door onze lerarenbaan in de verlofperiode elke maand kunnen voorzien in eigen behoefte. We hadden geen idee hoe lang alles zou duren. Nu zou er tot ons vertrek naar Afrika een lacune ontstaan. We wisten ook nog niet waar we met ons gezin onderdak zouden vinden. Ook hierin wilden we op de Here vertrouwen. We hadden niet de neiging om ons over geldzaken druk te maken. We hadden meer de instelling van "Een soldaat worde niet gemoeid in de zorg voor zijn eigen onderhoud". Het zou goed komen en het kwam goed.

We konden op het conferentie centrum van Dick Lugthart op de Hoge Paasberg in Ede verblijven, totdat we uitgezonden zouden worden. Onder de gezamenlijk bediening van Dick Lugthart en Sydney Wilson in hun Youth for Christ periode was ik zelf tot persoonlijk geloof gekomen. Van Dick had ik in die samenkomst (op 16 jarige leeftijd) het liedje geleerd van "Vrees niet, geloof alleen. Alles is mogelijk, voor degene die gelooft". Hun huis op de Hoge Paasberg en hun harten stonden open voor ons in de weken dat we moesten wachten en het comité was bereid gevonden voor een tegemoetkoming in de kosten. In die periode werden onze hutkoffers naar Kenia verzonden en ontvingen we bevestiging van een werkvisum. Ik werd in Kenia benoemd tot directeur van de Chebara High School op Kapsowar, een zendingspost van AIM ongeveer 70 km ten noorden van Eldoret.

We konden begin november vertrekken, slechts één maand na onze oorspronkelijke bedoeling..

Aankomst in Kenia

Eerst naar Nairobi per vliegtuig. Daar verbleven we enkele dagen in het AIM guesthouse Mayfield, om daarna door een medezendingeling (Miss Love) naar Eldoret gebracht te worden in een station Peugeot. Onze oudste, Tjalling Daniel, bleef daarachter op het internaat voor de M.K school die vanuit Kongo in z'n geheel verhuisd was naar Eldoret. Het internaat stond onder leiding van een zendingsechtpaar uit Zuid-Afrika die ook Afrikaans spraken, zodat Daniel niet direct met de taal helemaal in het diepe werd gegooid. Voor hem was dit in drie maanden in de eerste klas z'n derde school. Z'n eerste maand was hij in Doesburg begonnen, daarna vijf weken in Ede (waar hij nu wiskunde leraar is aan het Streeklyceum) en nu begon hij dus in Eldoret. Daar vierde hij (zonder z'n ouders) op 23 november zijn zevende verjaardag in de klas met een "birthday-cake" op een ronddraaiend speeldoosje, waaruit het liedje "Happy Birthday" te voorschijn kwam. Ons werd later door Mrs Paul (uit Aru in Eldoret terecht gekomen) verteld, dat ze nog nooit iemand zo had zien glunderen. Hij was bij haar komen staan, omdat hij haar nog kende uit onze Aru-tijd.

Vanuit Eldoret waren wij verderop naar Kapsowar getransporteerd, waarvan het laatste deel een flinke klim in de bergen inhield. Daar aangekomen kwamen we terecht in een oud vervallen houten huis (waar ik tijdens ons verblijf een tiental ratten van het leven heb beroofd). Ik had alvorens het nieuwe schooljaar in januari zou beginnen nog wat tijd om mij op e.e.a voor te bereiden. Ook nog wat gelegenheid om Jan David een beetje op weg te helpen met z'n Engels als voorbereiding op zijn eerste klas op de MK school bij z'n broertje, zonder toen nog te weten dat ook daar ingrijpende veranderingen zouden plaats vinden. Er gebeurde op 26 november 1964 iets in Kongo, wat fatale gevolgen voor de uit Kongo geëvacueerde Eldoret-school voor kinderen van zendingelingen zou hebben. Belgen en Amerikanen ondernamen met parachutisten een reddingsactie in Stanleyville (nu Kisangani), om de door de rebellen gevangenen te bevrijden. Dit werd in Kenia gezien als een imperialistische daad en zette kwaad bloed bij de regering. Tengevolge hiervan werd de school gesommeerd te sluiten.

De consequenties waren ook voor ons zeer ingrijpend. Het betekende dat nu na 1 januari onze kinderen naar de Britse Hill School zouden moeten. Op zichzelf niet het grootste probleem, ware het niet

dat onze AIM-MK-school voor ons veel goedkoper was en minder stringente kledingseisen had. Het zou blijken dat we met twee kinderen de helft van ons levensonderhoud, dat ons maandelijks vanuit Nederland werd toegezonden voor school en internaat kwijt waren. Er werden door de nederlandse penningmeester richtlijnen van Engeland aangehouden, waarbij om voor ons onverklaarbare redenen niet genoeg rekening werd gehouden met onze schoolgaande kinderen. De verklaring die we later van medecomitéleden hoorden was dat de penningmeester daarmee het werk in Tanzania tekort zou doen. Er waren buiten dit schoolgebeuren nog meer onverwachte extra uitgaven. Dat we in eerste instantie nog dachten ons Volkswagenbusje wat we in 1962 in Kongo hadden achtergelaten terug te krijgen bleek een illusie. Men had het niet mee kunnen nemen en het bleek volgens berichten door de rebellen te zijn meegenomen en was enige tijd daarna ergens in een ravijn gesignaleerd. We konden in Eldoret een ander Kongo busje van een Amerikaanse medezending overnemen. En omdat voor Kenia het stuur aan de verkeerde kant zat, was dat gelukkig voor een heel geschikte prijs.

Vanaf Januari 1964

Nu we een eigen ver voermiddel hadden zouden we niet meer afhankelijk zijn van de goodwill van mede-zendingen voor het doen van boodschappen in Eldoret als ook het ophalen van Daniel in de weekends, als hij naar huis mocht. Soms was er voor hem achter op een volgepakte Jeep nog een plekje voor hem gevonden om van en naar Eldoret te gaan. In die weekends kwamen zijn verhalen los over school. Hij vertelde een triest verhaal over een kerstpresentatie, waarbij ze allemaal hun blazer met schoolembleem hadden moeten dragen. Daniël vertelde dat hij z'n blazer nergens had kunnen vinden, maar gewoon iets anders aan had gedaan. Achteraf werd z'n blazer onder z'n regenjasje gevonden. Mieke die ondertussen zeven maanden op weg was naar de geboorte van onze volgende baby, kon wel huilen om dit soort situaties. Ook toen we hem eens kwamen ophalen en hij helemaal verbrand was. Het was ons ontgaan dat wij hadden moeten voorzien in een badhanddoek voor na het zwemmen.

Onze eerste grote reis met ons pas verworven busje was naar Kijabe (niet ver van Nairobi) om de zendingsconferentie daar mee te maken. Hoofdspreker was Dr. Brand een christenpsychiater, die nauw

betrokken was geweest bij de geestelijke opvang van sommigen van de familie van vermoorde zendingen in Kongo. Bemoedigd door de zendingsconferentie konden we aan onze taak beginnen. Tegelijkertijd was er zorg en verdriet over alles wat zich afspeelde in Kongo. Sommige van de AIMers waren na hun vlucht direct doorgereisd naar Amerika. Anderen hadden net zoals wij gevraagd om in Uganda of Kenia voor een taak ingeschakeld te mogen worden. Wij mochten sommige van onze lieve Kongo vrienden opnieuw op de conferentie ontmoeten.

Hoewel de Rethy school moest sluiten werden enkele leraressen vanwege de plotselinge toename overgeplaatst naar Britse Hill School. Daniel kon z'n eigen AIM-juf houden, waar hij ook al voor januari in de eerste klas een paar weken bij had gezeten. Het was Dee Lasse (echtgenote van Dick Lasse die samen met zijn echtgenote tot voor kort de vertegenwoordigers voor AIM in Frankrijk waren). Jan David kon aan zijn eerste klas beginnen, terwijl hij in Nederland daarvoor tot september zou hebben moeten wachten. In het begin hadden de jongens nog wel wat moeite met het Engels, waardoor ze bij het eerste rapport niet zo hoog scoorden op de prestatie ranglijst. Was Jan David bij het eerst rapport nog nummer 28, bij het rapport aan het einde van het jaar was hij opgeklommen naar de vijfde plaats en kreeg daarvoor een progress-price. Als cadeau daarvoor kreeg hij een vogelboek en tot op vandaag (44 jaar later) is hij nog altijd een groot vogelliefhebber. Wat waren we elke keer weer blij om de jongens de weekends bij ons in Kapsowar te hebben.

Met assistentie van Mr. Khadambi waren we begonnen met het verdelen van het lesgeven en ik zou zelf ook de hele financiële administratie bij gaan houden. Blij dat ik voor mijn Mulo diploma ooit ook boekhouden had gedaan. Naast ons houten huis stond een stenen kantoortje met een kluis met zo nu en dan nogal eens wat geld er in waarmee de onderwijzers contant betaald werden. Er waren nogal eens idealisten, die 's nachts via het raam binnenkwamen om de kluisdeur te forceren. Ik werd dan door Mieke wakker gemaakt om hen met een zesvolt zaklantaarn bij te lichten, maar ze wilden niet bijgelicht worden en verdwenen in de bush, (want hun werken waren boos. Joh 3 :19)

Het verdere verloop

Voor de financiële administratie moest ik wel met een handleiding het hele systeem en de nieuwe terminologie de baas worden. Van elke leraar werd verwacht dat hij een lesschets ter voorbereiding van zijn lessen moest maken. Dat gold ook voor mijzelf. Deze lesschetsen moesten beschikbaar zijn bij een bezoek van de schoolinspekteur. En als directeur moest ik die van de andere leraren innemen en archiveren. De inspecteur was een Engelsman die nu na de Onafhankelijkheid werkte onder de nieuwe regering van Kenia. Hij was erg behulpzaam met z'n adviezen aan deze nieuwbakken directeur van de school. Het lesgeven zelf bleef mijn voorkeur houden. Wis- en rekenkunde, Engels en natuurlijk ook Bijbelkennis had ik me zelf als lesvakken toegekend. Verder had ik ook toezicht op de hutten van de studenten, die groepsgewijs hun eigen eten en ook de was van zichzelf moesten verzorgen. Overgeërfd van het engelse schoolsysteem was de grote aandacht voor sport en zang. We hadden een eigen voetbalclub en zo nu en dan trad het schoolkoor op om te zingen. Verder waren er interscolaire sportdagen, waar om de eer van de school gestreden werd. We hadden veel redenen om ons er heel goed thuis te voelen. Voor mijn bijbellessen kregen we de mogelijkheid om van een zendingscollecte van de leerlingen van de Mulo in Doesburg voor de leerlingen in Kapsowar een bijbel in het Engels aan te schaffen.

Onze baby

Ondertussen logeerde Mieke begin februari bij het zendingsechtpaar Norman en Naomi Weiss, ook uit Kongo en nu met een taak in Eldoret. Zij moest dicht in de buurt van het ziekenhuis zijn. Ze voelde aan dat haar dokter daar een beetje ongerust was over haar situatie. Ik was er ook niet erg gerust op en vertrok op 5 februari uit Kapsowar om maar eens polshoogte te nemen. Halverwege Eldoret kwam me een auto tegemoet die me gebaarde te stoppen. Ze hadden m'n busje herkend en Mrs Pienaar en Mrs Weiss waren op weg naar mij toe om te vertellen dat het niet in orde was. Er was een levenloze baby geboren. Het was een kindje met een open ruggetje. Ik reed natuurlijk direct door om Mieke te bezoeken en er moest een begrafenis geregeld worden..

We hadden ook al een beetje gebrainstormd over een naam en we dachten dat als het een meisje zou worden we het de naam Loïs Ruth

zouden geven. (We kenden een paar dames die Loïs heetten. De vrouw van de op 26 november j.l. door de rebellen vermoorde Dr Paul Carlson was ook een Loïs. Als we de familietraditie zouden volgen zou ze Lieuwkje moeten heten. We vonden dat we dat de buitenlanders niet aan konden doen.)

Later hebben we onze jongste dochter Loïs Miriam genoemd om haar toch nog van Loïs Ruth te kunnen onderscheiden. Ons dochttertje is begraven met een korte toespraak van een bevriende voorganger van de Anglican Church. Hij stond hierbij troostvol stil bij een vers uit Jesaja "De lammeren draagt hij op Zijn schouder" Schapen moeten volgen en lammeren worden gedragen. Hunner is onvoorwaardelijk Koninkrijk. *("We werden weer sterk bepaald bij de begraafplaats, waar Loïs Ruth begraven is, na de recente trieste gebeurtenissen in Eldoret, in verband met de verkiezingen. Hoeveel zijn het er die nu als slachtoffer van het geweld ook op die begraafplaats terecht gekomen zijn?)*

Hoe lang nog?

Wij hadden in Nederland wat vragen neergelegd bij ons doorgeefluik 'van en naar' Engeland. Wij kregen geen reactie hierop en het duurde zes weken voordat we reactie kregen op het overlijdensbericht van onze baby. Over onze relatie met hen en onze toekomst bleven er allerlei onzekere factoren. Hoe lang zouden we nog in die onzekerheid kunnen blijven leven? Ondertussen verliep het schooljaar goed en werd ik ook zo nu gevraagd om te spreken in de zondagse diensten van de Africa Inland Church (AIC), die dan vertaald werden in het Swahili en soms in het Kalenjin. Bij geruchte vernam ik dat zelfs de in koeienhuid gehulde dames mijn boodschap bleken te kunnen begrijpen. Wij pasten ons aan bij de omgeving en omdat onze zendingsarts op de post (dokter Lindsay) het erg druk had in het ziekenhuis kon ik naast mijn tropenrooster ook nog wel allerlei klusjes op de post doen, waaronder het verzorgen van de waterpomp bij de rivier. Met waterpomptangen sjouwde ik de helling af voor herstelwerkzaamheden bij en aan de pomp. De 250 meter weer naar boven was het moeilijkst met het zware gereedschap.

Toen we eens bezoek hadden van de GZB mensen van Plateau en zij zagen hoe primitief het er bij ons toeging, kregen we een uitnodiging om een paar dagen met onze niet-schoolgaande kinderen bij hen te logeren. In die tijd was Jaap net jarig en toen werd hij en wij allemaal

tot en met verwend. Ze namen ons op die verjaardag mee naar een Zuid-Afrikaanse boer, waar bij wijze van spreken het gemeste kalf werd geslacht om het ons zo aangenaam mogelijk te maken. De koekjes en en de cakes waren overvloedig. Aan het eind van de middag kreeg Mieke allerlei stoffen mee, waar ze kleren voor de kinderen van kon maken. We zagen te midden van alle onzekerheden dit als een bemoediging van de Here om het jaar in Kenia vol te maken.

Toen we daarna nog geen duidelijkheid uit Nederland hadden gekregen over onze mogelijkheden, dat we in januari drie kinderen naar Hill School zouden kunnen laten gaan, kregen we, uit deernis met onze situatie, van de Britse Home Council "Compassionate Furlough". Met de verkoop van onze auto en wat andere huishoudelijke zaken en enige hulp van de met ons sympathiserende omgeving kregen we het geld bij elkaar om een vliegtuigticket aan te schaffen. De Zuid-Afrikaanse boer zegde toe ons naar het vliegveld in Nairobi te brengen.

Ondertussen had ik zeven luchtpostvelletjes verzonden om te solliciteren op vacatures uit het Mulo Vacature Blad (waar ik vanuit Doesburg nog op geabonneerd was gebleven) We hadden het voornemen om positief te reageren op de eerste school die ons een betrekking en een huis zou aanbieden (in welke provincie dan ook).

Het werd Grootegast en die bood ons zelfs de keuze uit twee huizen en dat was wel heel bijzonder in de tijd van zoveel krapte op de huizenmarkt. We waren 15 december aangekomen en de ene helft van het gezin kwam eerst even met mama bij de opa en oma in Bussum terecht en de andere helft met heit bij de grootouders in Friesland. Van daaruit was alles spoedig geregeld en konden we een goed huis aan de Langeweg in Grootegast betrekken en in de eerste week van januari met lesgeven beginnen, met bevoegdheid voor Frans. In de verlofperiode in Doesburg had ik mijn akte Frans gehaald en anderhalf jaar na terugkomst in Nederland haalde ik in Grootegast ook mijn akte Engels. Mijn tijdelijke betrekking van twee jaar had overgezet kunnen worden in een vaste betrekking, maar toch kozen we toen voor een nieuwe mogelijkheid om wat dichterbij de (groot)ouders in Friesland te zijn en kwamen we in Kollum terecht, waar ik de vervanger werd van meneer Kronemeijer, die ooit twintig jaar daarvoor mijn eigen leraar Frans was geweest.

Ons busje in Kongo

De Pomp in Kapsowar